

NOORD

‘Filmisch proza. Inzoomend op tintelende details, brengt Sien Volders je naar plekken waar je in de Nederlandstalige literatuur nauwelijks komt. Een volstrekt eigen, nieuwe stem.’

- *Peter Verhelst*

‘Al bij de proloog klauwt *Noord* in je nekvel, en zelfs na de laatste pagina word je niet losgelaten. Na lezing besef je dat je een roman hebt gedegusteerd die van z’n schrijfster een debutante maakt die in een flits naar het Nederlandstalige literaire firmament wordt gestraald.’ – *Herman Brusselmans*

‘De fundamenten van *Noord* zijn die heerlijke, in een onweerstaanbaar ritme gecomponeerde zinnen. Daarop bouwde Volders in haar zintuiglijke, haast filmische taal het eerste van hopelijk veel verhalen. Een debuut dat er staat en niet snel zal worden weggeblazen. Van de lezer valt enkel het omgekeerde te verwachten.’ – *Paul Baeten Gronda*

‘Wat een pen, wat een beelden, dit boek raakte mij diep.’

– *Lieve Blancquaert*

‘Zeldzaam zuivere taal en stijl, heb *Noord* met genoeg en bewondering gelezen.’ – *Guy Mortier*

‘Ik houd ontzettend van deze manier van schrijven, die doet verlangen naar meer.’ – *Filip Peeters*

‘Opzij, opzij, opzij: hier komt een nieuwe schrijfster. Leg haar dus geen strobreed in de weg en doe wat je met goede auteurs moet doen: hen lezen!’ – *Marc Didden*

Sien Volders

Noord

Roman

© Sien Volders, 2017
© Hollands Diep, Amsterdam 2017
Omslagontwerp: Moker Ontwerp, Amsterdam
Typografie: Crius Group, Hulshout
Foto auteur: © Lieve Blancquaert

ISBN 978 90 488 3828 8
ISBN 978 90 488 3829 5 (e-book)
NUR 301

www.hollandsdiep.nl
www.overamstel.com

O V E R A M S T E L
uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Lief,
wij en onze noordens*

*There's a land where the mountains are nameless,
And the rivers all run God knows where;
There are lives that are erring and aimless,
And deaths that just hang by a hair;
There are hardships that nobody reckons;
There are valleys unpeopled and still;
There's a land – oh, it beckons and beckons,
And I want to go back – and I will.*

Robert W. Service

Proloog

Zilver

Vancouver, februari 1982

Het walsen van het zilver had een belofte moeten inhouden. Dat had het voor Sarah jarenlang gedaan. 'Het walsen van de zilveren plaat de verwachting, het hameren het bestendigen ervan.' Zo had haar leraar het omschreven en zo was het ook altijd geweest.

Ze draait aan de lier en trekt de plaat door de rollen, keer op keer, tot het metaal de juiste dikte heeft. Het gestage ritme van het zwengelen, het hameren dat erop volgt en het eerste handmatig polieren. Het repetitieve van de handelingen en de monotonie van het geluid kanaliseren haar gedachten tot een meditatieve roes. Haar wereld hoort bij elke draaiing, bij elke hamerslag meer te verdwijnen tot haar denken ruisvrij wordt.

Ze is vanmiddag aan de halsketting begonnen om de storm in haar hoofd te bedaren. Deze keer werkt het niet. Het walsen gaat stroef en haar slagen missen ritme. Ze schuift het werkstuk opzij en doet met haar materiaal wat met haar gedachten niet lukt. De bolhamers legt ze strak in het gelid in de linkerhoek, de zagen ernaast. De brander en handschoenen samen met de bril in het midden.

Wanneer het verweerde blad van de werkbank perfect geordend is, knipt ze de bureaulamp uit en bestudeert zichzelf in de

spiegel. Hij hangt er om afgewerkte stukken te bekijken, na het laatste polijsten. Als het sieraad opgaat in de contouren van haar silhouet is het klaar, anders werkt ze verder.

Vandaag is er geen bevrijding bij de blik in de spiegel. Er is enkel de lijn tussen haar wenkbrauwen. Die is nieuw.

De brief op de keukentafel ligt zoals ze hem vanochtend achterliet. Ze loopt langs de tafel en kijkt door het raam naar de tuin in het schemerdonker. Toen ze die ochtend vroeg met haar laarzen aan door de sneeuw naar de brievenbus liep, wachtten haar twee brieven. De eerste met een handschrift dat ze onmiddellijk herkende, de tweede van dik, duur papier. De uitnodiging voor Anns vernissage had ze op de koelkast gehangen, waarna ze de tweede envelop behoedzaam opensneed.

De brief bevatte een aanbod. Een aanbod waarvan ze wist dat ze bestonden. Een aanbod waarop ze kans zou maken als ze de weg die haar was aangeleerd op de academie was blijven volgen. Mocht ze jaren en jaren in alle conformisme aan de weg getimmerd hebben. Niet nu. Niet na haar eigen weg te hebben gevolgd. Het is te vroeg. Het is te vreemd.

Buiten staan de struiken als donkere bakens in de smeltende sneeuw. Daarachter het bijgebouwtje van afgebladderd hout met de garagepoort die al twee jaar niet meer helemaal sluit. Ze weet hoe haar auto er staat, onder de grijze deken. Wachtend. Ze heeft al maanden niet meer gereden.

De opwinding sluipt langs haar ruggengraat omhoog, laat haar nekhaar overeind komen en trekt een glimlach om haar lippen. In het halletje doet ze haar laarzen aan en gooit een jas om haar schouders. Zo moeilijk als de garagedeuren zich uit hun halfopen toestand laten wrikken, zo makkelijk glijdt de deken van de auto.

In het laatste licht van de dag is de kleur amper zichtbaar, maar net als die eerste keer langs de kant van de weg wordt ze weer op slag verliefd. Haar auto. Een olijfgroene Dodge uit 1969, roodleren bekleding, 330 pk.

Ze kruipt op de bestuurdersstoel en voelt het ijskoude leer door haar kleren heen. Ze draait de sleutel om. Hikkend en hoeskend komt hij tot leven. Het eerste echte aanslaan van de motor een prelude voor wat komen zal.

Straks.

Morgen.

Dan gaat ze weer naar binnen en dwaalt door het huis. Pakt dingen op en gooit ze in een rugzak, staat twijfelend voor haar boekenkast, neemt er een atlas uit en bladert tot ze weet waar ze heen wil.

Noord.

Morgen.

I

1. Dooi

Forty Mile, Noord-Canada, maart 1982

Walkers telefoontje aan het begin van de lente betekent voor Mary wat de eerste dooi voor ieder ander in Forty Mile betekent: het einde van de winter. Hij is later dan anders dit jaar.

Ze begon met wachten toen de zon voor het eerst weer op de daken in het dal scheen en ze bleef wachten toen de dooi kwam en het stadje langzaam en krakend uit zijn winterslaap ontwaakte. Nog een paar dagen en het smeltende ijs zal de bevroren rivier wekenlang veranderen in een onbegaanbaar en onbevaarbaar niemandsland en zo alles ten noorden van Forty Mile afsluiten van de bewoonde wereld. Ze weet dat Walker dat vóór ieder ander voelt aankomen en maakt zich weinig zorgen. Hij zal een eind verderop over het laatste ijs zuidwaarts trekken om in Whitehorse zijn pelzen en het werk van de afgelopen winter te verkopen. De bijlen en messen. Het handsnijwerk. In de stad zal hij eten, drinken en dansen. Een vrouw zoeken. Slapen. Daarna zal hij haar bellen.

Het loopt tegen zessen. Mary neemt een bezem en veegt de oude plankenvloer tussen de winkelschappen. Ze borstelt het vuil de deur uit, over de veranda, tot op de onverharde straat. Daarna schikt ze de winkelwaar, vult waar nodig aan uit het magazijntje en noteert de bestellingen voor morgen. Aan de overkant van de

straat ziet ze de eerste pick-uptrucks parkeren voor de Tavern. Over een kwartier begint het happy hour. Het startschot voor de avond.

Ze telt het geld in de kassa en schrijft de bedragen in haar schrift. Dan neemt ze de oude handborstel uit zijn houder en veegt de toonbank schoon. Ze glimlacht. In het bijna honderdjarige bestaan van de kruidenierswinkel is het interieur onveranderd gebleven. Dezelfde kasten, dezelfde vloer, dezelfde toonbank en dezelfde handborstel. Alles is even oud als het stadje zelf. Toen ze de winkel bijna dertig jaar geleden overnam, had de vorige eigenaar aangeboden om het verweerde blad van de toonbank te vervangen. Ze had geweigerd.

Mary legt de handborstel terug in zijn bakje, zet beide handen in haar zij en strekt haar rug. De pijn snerpt. Sinds Ricks dood voelt ze zich oud. Deze winter heeft haar lichaam voor het eerst laten weten dat dat ook zo is. Buiten schemert het al een tijd. Ze ziet zichzelf weerkaatst in het glas van de winkeldeur. Nog altijd rank, maar taaier. Haar haren net zo lang, al zijn ze bijna wit nu. Nog steeds mooi, maar ze weet niet meer voor wie.

Wanneer ze het bordje op de deur naar GESLOTEN omdraait, gaat de telefoon. Ze haast zich niet.

‘Mary Calhoun, General Store, Forty Mile, goedenavond.’

‘Marion.’

Ze sluit haar ogen. Hij is de laatste die haar nog zo noemt.

‘Walker.’

‘De lente komt.’

‘Dat is zo.’

Allebei zijn ze mensen van weinig woorden. Waar hij voorheen vroeg hoe Rick de winter doorgekomen was, polst hij nu hoe het haar is vergaan. De winter is mild geweest. Weinig doden in de stad en ook de pelsjagers en eenzaten in het wild hebben

het er goed vanaf gebracht. De reden van zijn telefoontje bewaart hij – zoals altijd – tot het laatste moment. Tot slot vraagt hij het toch.

Of er post is.

Forty Mile is een goudzoekersstadje, amper een eeuw oud. Vanuit bijna niets was het gegroeid, geëxplodeerd tot een metropool, het Parijs van het noorden, om vervolgens even snel weer te krimpen tot een fractie van het aantal huizen en bewoners dat het ooit bezat. Nog altijd zijn het dezelfde drie gelegenheden waar iedereen elkaar vindt: de Tavern, de wachtkamer van de dokter en Mary's winkel.

De Tavern is het oudste café van het stadje. Het enige dat de hele winter openblijft. Daar wordt verbreederd, gevochten en gelachen. In de wachtkamer van de dokter wordt gehoopt en gevloekt. In Mary's winkel heerst leven en werk.

Ze heeft nooit van roddels willen weten, daar zijn de twee andere gelegenheden voor. Ze koopt in wat haar gevraagd wordt en verzint verder wat iedereen nodig heeft zonder dat ze het zelf al weten. In de winter wordt weleens gefoeterd op de schaarste in haar schappen, de eentonigheid van het eten of de lange wachttijd voor een motoronderdeel. Altijd weten zij en de klanten dat dat de prijs is die ze graag genoeg betalen om te zijn waar ze zijn.

Elk van de drie gelegenheden heeft een telefoon. De drie enige telefoons in Forty Mile. Mary ontvangt daarnaast ook de post voor het hele stadje, wat haar tot de voornaamste poort naar de buitenwereld maakt. Wanneer een bestemming tijdelijk uit Forty Mile weg is, houdt ze de brieven zorgvuldig bij. Als er een adres op de achterzijde staat, schrijft ze in haar beheerste, sierlijke handschrift een beleefd antwoord met het laatste wedervaren

van de aangeschrevene. Soms krijgt ze een antwoord op haar schrijven. Dan sturen ze grotere enveloppen: een grote met een brief voor haar, met daarin een kleinere met een nieuwe brief voor de oorspronkelijke geadresseerde. Anderen krabbelen hun wensen aan haar op de envelop. Nooit opende ze een brief die niet voor haar bestemd was.

Mensen van Forty Mile bellen haar vanuit andere dorpen, steden en landen om te vragen of er nog post voor hen is. De vorige kruideniers lazen de brieven voor en werden zo ongewild biechtvader en -moeder voor iedereen binnen en buiten het stadje. Vanaf het begin heeft Mary dat geweigerd. Als de bestemming wil weten wat er in de brief staat, laat ze hem een halfuur later terugbellen. Dan zet ze de gemakkelijke stoel bij de toonbank en gaat naar buiten om Dawkins te halen. Haar buurman is stokoud en potdoof. Hij kan wel lezen, maar geletterd is hij niet. Woord voor woord kan hij spellen, maar de zinnen zelf begrijpt hij niet.

Wanneer er gelezen moet worden, komt hij de winkel binnen gesloft, zet zich in de gemakkelijke stoel en opent de envelop. Vervolgens haalt hij een vergrootglas uit zijn hemdzak en wacht met zijn hand op de telefoon tot hij voelt dat die rinkelt. Dan neemt hij op, schraapt zijn keel en bast met hese stem de brief woord voor woord door naar de andere kant van de lijn. Wanneer hij de naam onderaan heeft voorgelezen begint hij weer bovenaan, om zeker te zijn dat de beller elk woord goed meekrijgt. Na een tweede keer dankt hij voor het luisteren en hangt hij op. Elk woord wordt vergeten door het volgende. Aan het einde weet hij enkel nog de naam van de schrijver, omdat er daarna geen woord meer volgt.

Mary gaat intussen naast de winkel in de tuin hout hakken, terwijl ze voor zich uit zingt.

Zoals elke winter is er één brief voor Walker aangekomen.

‘Je moeder.’

De brief is net na kerst gearriveerd. Walkers hoogbejaarde moeder is een van de mensen met wie Mary al jaren een geschreven vriendschap onderhoudt. Eerst waren het brieven over brieven geweest. Oppervlakkig schrijven over schrijven. Geleidelijk aan werden ze persoonlijker. Intussen houdt ze bijna evenveel van Walkers moeder als van Walker zelf.

Walker vraagt of Dawkins de brief wil voorlezen en zij neemt afscheid zoals ze dat achtentwintig jaar geleden voor het eerst deed.

‘Dag, Walker.’

‘Dag, Marion.’

Ze weet hoe hij nu knikt.